
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

ECCE HOMO

János ev. 19,1-5

2017. ÁPRILIS 14. NAGYPÉNTEK

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Akkor azért előfogta Pilátus Jézust, és megostoroztatta. És a vitézek tövisből koronát fonván, a fejére tették, és bíbor köntöst adtak reá, és ezt mondták: Üdvözlégy, zsidók királya! És arcul csapdosták őt. Majd ismét kiment Pilátus, és mondta nekik: Ímé, kihozom őt nektek, hogy értsétek meg, hogy nem találok benne semmi bűnt. Kiment azért Jézus a töviskoronát és a bíbor köntöst viselve. És monda nekik Pilátus: Ímhol az ember! (János 19,1-5)

Kedves Testvérek, Szeretett Gyülekezet!

Régi szokás volt, hogy a keresztyének Nagycsütörtök éjjelétől Nagypéntek késő délutánig, óráról-órára végig követték, végig elmélkedtek Krisztus szenvedését és halálát. Mi pedig a reformtus bibliaolvasó vezérfonal jóvoltából most több héten keresztül olvashattuk, ahogyan Márk evangélista feljegyezte Üdvözítőnk büntörlő áldozatának történetét. De ha nem így volna is, a körülöttünk háborgó világ, a mai keresztyénüldözések, a háborúk, a világ szűnni nem akaró révülete és tobzódása a rosszban, nap mint nap, minden nap ide irányítja figyelmünket, hogy megértsük, ami Krisztussal történt, annak azért kellett megtörténnie, hogy többé ne kelljen rossznak, igazságtalanságnak, embertelenségnek történnie -, hogy bátran mondhassuk immár: ne történjen meg a rossz, mert Isten éppen ott, Nagypénteken és Húsvétkor nyitotta meg nekünk az új élet kapuját.

Most azt idézi fel János evangélista feljegyzése, amit felolvastam - azt a délelőtti órát, amikor Pilátushoz vitték Jézust, hogy bepecsételje, jóváhagyja, sőt ő maga rendelje el a halálos ítéletet, - legyen közreműködő részes, cinkos ebben a rettenetben. De a régi szokás szerint, a Krisztus

szenvedésének óráról-órára való felidézésével az a szándékom, hogy lássuk: nem a szenvedés mértéke, hanem a mélysége számít. Amikor Krisztus azt mondja: ki-ki vegye fel a maga keresztyét, és úgy kövessen engem, éppen erre irányítja figyelmünket. Mert nemcsak azért nézünk Krisztus keresztyére, hogy megóvjuk magunkat attól, hogy másokat könnyelműen vagy akarva felelőssé, áldozattá vagy ép-penséggel bűnbakká tegyünk, még akkor sem, ha, úgymond, ártatlanul szenvedünk. Igen, tudom, nagy dolog az igazság szeretete, és abban mindvégig hűségessé kell lennünk -, de Nagypénteken és majd a feltámadáskor Isten a szenvedő és meghaló és feltámadó Krisztusban a szeretet igazságát tárja fel. Hiszen ha szeretnünk kell az igazságot, akkor tudnunk kell, hogy a szeretetnek is van igazsága –éspedig egészen páratlan. Ez az Isten szeretetének az igazsága.

Legelőször, azt látjuk meg most a Krisztus szenvedésében, hogy Isten nem alkuszik – nem alkuszik meg szeretete rovására. Nem egyezik ki sem a bűnnel, sem a halállal -, nem folytat semmiféle óvatos huzavonát, s nem enged a rossznak, hanem teljesen és egészen beleveti magát, beleveti szeretetét, beleveti Krisztusát – egészen halálig - a lázadó embervilágba. S miért? Azért, testvérek, hogy elvégezze az emberért, azt, amire az ember képtelen. Szent Ágoston így írta le ennek szükségességét: amíg békeességben élt az ember Istennel, addig képes volt nem vétkezni; miután fellázadt Istene ellen, és a létontás bűnébe esett, többé nem képes nem vétkezni! Csak isteni beavatkozás menthet meg minket. Isten nem alkuszik meg a bűnnel, válaszol rá: a kereszthalállal és a feltámadással.

Emiatt ne keressük most, kinek is róhatjuk fel a leginkább Krisztus halálát. Mindannyian részesek vagyunk benne. Hans Urs von Balthasar, a 20. Egyik legnagyobb teológusa mondja: a nagypénteki események azt mutatják, hogy miután senki nem akarja vállalni a bűnrészességet, éppen ez bizonyítja, hogy mindannyian bűnösök Krisztus halálában.

Hol is kezdjük igazán?

Kezdjük talán a hatalmát féltő nagytanáccsal? Egy birodalom árnyékában reszketnek, még a szél rezdülése is ledönti őket, -, szerintük az a legjobb, ha nem csinál senki semmit. Amikor hírért veszik a Jézus tanítása és csodái nyomán támadt mozgalomnak, rémülten vágják egymás fejéhez: látjátok, nem értek ti semmit, de ha lázadás tör ki, idejönnek a rómaiak és elveszik tőlünk a hatalmat. Egyszerre mondanak igazat és hazudnak: tényleg nem érnek ők semmit, ez igaz: de már nincs hatalmuk, a rómaiak már rég bejöttek. Mégis nagy dolog, ha csend van – nem fog dühösen felmordulni a birodalom.

Folytassuk-e a hatalmát féltő Pilátussal? Cinikus megtorló, vérrel pecsételő birodalmi bürokrata, aki már áztatta embervérrel a szent helyet, amikor galileai zarándokokat mészárolt le a szent helyen – és kész most is bármire. Csakhát neki is kell képviselnie a birodalmi békét. De lám, mit tesz, amikor Jézus perében a fejéhez vágják: ha nem ítéled el, nem vagy a császár barátja?! Elítéli. Nagy dolog ám a császár barátjának lenni! Életbiztosítás. Aztán mossa kezeit.

Folytassuk-e Júdással? -, a pénzéhes és megvásárolható tanítvánnyal – amikor megbánja, hogy elárulta az ártatlan embert, hiába vásárolná vissza őt a megalkudott vérdíj árán, rá kell jönnie, jelentéktelen kis haszonleső volt, apró fogaskerek a szörnyű gépezetben. A pénz nem dönt el semmit, nem áru a ember – csak a saját szörnyű lelkiismeretét vásárolta meg rajta.

Folytassuk-e a gyáván szétfutó tanítványokkal? -, akik pár napja még Isten Országának posztjain torzsalkodtak – de, Jézus szava szerint, megbotránkoztak és szétszóródtak, amikor a Mester néma bárányként hagyta, hogy elhurcolják. A bárányok magára hagyták az Isten bárányát.

És a nagy ünneplő tömeg? -, a virágvasárnapi hozsannázók? -, a szabadságharc zászlaját lengetők? Talán van közülük egypár ott a Pilátus udvara előtt az összeverődött tömegben, s velük kiáltják ők is: feszítsd meg!

És Péter? Aki azt mondta, ha mindenki el is hagyja Jézust, ő nem, ő életét és kész érette adni? Aztán Jézus letartóztatása után, ott a főpap udvarán, Nagycsütörtök éjszakáján, az első kérdése: csak nem veled voltál Te is?! – hangosan kijelenti: nem ismerem őt! És átkot szór arra, akitől csak áldást kapott.

Igen, kezdjük itt Péternél! Azt mondja pár órával ezelőtt: nem ismerem őt! Ez persze a tagadás mondata, divatos nyelven: az elhatárolódásé, az ön-mentésé. DE van ebben elszólás is. Valóban, Péter nem ismerte még Jézust. A dicsőséges Krisztust szerette és imádta, és szolgálni akarta. De amikor látja, hogy leköpi azt az arcot, amelyen Isten világossága ragyogott fel, - azt nem akarja ismerni. A mennyek országát kóstoltató, csodákat ajándékozó Krisztusért otthagyt mindent, de a néma bárányt nem ismeri.

DE majd megismeri igazán a Feltámadottban – amikor megérti, hogy amíg el nem fogadjuk, hogy Krisztus az életét adta érettünk, amíg be nem látjuk, hogy többet tett, mint emberileg a legnagyobbat, hogy ti.

barátaiért adta életét, vagy hogy az igazságért és meggyőződéséért adta életét – ezt is tette, hanem isteni tett volt az övé, mert ellenségeiért – érettünk halt meg -, amíg Péter ezt meg nem látja, amíg ezt meg nem látjuk, hogy Isten válasza: a feltámadás – addig csak meddő fogadkozás, hogy életemet adom Krisztusért.

Krisztusnak csak az lehet tanúja, aki elfogadja Istennek ezt az akaratát -, hogy Krisztusnak ki kellett innia a pohárt, el kellett hordoznia a bűn rázúduló ítéletét, mert ebben rejtette el Isten az ő feloldozó kegyelmét. Krisztusnak meg kellett halnia, hogy megnyíljon az új élet kapuja. És aki elfogadja ezt, és ezzel a Krisztus tanújává lesz, a kegyelem tanúja lesz – az tud már, ha kell, a vértanúja is lenni! Akkor már van súlya a Péter szavának: az életemet és is kész vagyok éretted adni.

Ezért nagypénteken ki kell mondanunk bátran: mi Krisztusról tanúskodik – ahogy az evangélisták is tanúskodnak róla -, és nem azt keresik, hogy ki mekkora mértékben felelős Krisztus haláláért, - hanem őt állítják elének. És igen, megmutatják a körülményeket is.

Így érkezünk el ide, Pilátus szavához: Ecce homo -, mondja Pilátus! De figyeljünk erre alaposan, mert ahogy a nagypénteki szenvedésben minden egyes szónak, ennek is van egy mélyebb értelme.

Amikor a nagytanács eldöntötte, hogy halálra adják Jézust, Kajafás szava győzte meg őket. Ezt mondta: jobb, hogy ember vesszen el, mint az egész nép. Cinikus mondat – reál-politikailag. De hozzáteszi az evangélista: jövőndölést mondott.

Idéztem Pétert, amikor azt mondja Jézusról a letartóztatás éjszakáján: nem ismerem őt! Igen, Péter csak magát menti – aztán egészen Jézus szeretetéig kell menekülnie.

Amikor Júdás visszakönyörögné Jézust a pribékek karmaiból, azt mondja: elárultam az ártatlan vért, igen, a tévedését próbálja magyarázni -, de valóban az egyetlen ártatlant árulta el.

Amikor azzal vádolják Jézust, hogy azt mondta volna: lerontom a templomot és három nap alatt felépítem azt – szentséggyalázást akartak ráfogni -, pedig testének templomáról beszélt.

És most az mondja Pilátus: ecce homo – íme, az ember.

Íme, az ember – ez csak annyit jelent Pilátus szerint, hogy tessék, itt van, akit ti azzal vádoltok, hogy felforgatja a világot, nem tartja meg a rendet, meg akarja dönteni a birodalmat – de látjátok: ez csak egy ember! -, elfogható, megköthető, megköpdöshető, királyi jelmezbe öltöztethető, lehet vele packázni, - ezt már csak tudja Pilátus, hiszen az imént ő és Heródes labdázta Jézussal: vajon, kinek a fennhatósága alá tartozik, ki rendelkezik vele. De ha kell rá is kiabál a hallgatag Jézusra: hát nem tudod, hogy hatalmam van fölötted, elítélni vagy szabadon

bocsátani! Ember vagy te – csak egy ember. S most kiállítja: íme, ő. Ez csak egy ember! Alattvaló! Visszaadom nektek, alattvalóknak!

De ő az ember – az igaz ember! Az egyetlen igaz.
Néhány kérdést még fel kell tennünk, mintegy magunknak is.

Mit lát benne ott az akkori világ legtökéletesebb vallásának megannyi tökéletese? Mert Jézus korában Jeruzsálemben virágzott a legtökéletesebb vallás. Abszolút, tiszta, nem imád bálványt, nem istenít embert, – de lám, nem ismeri fel az igaz embert! Nem ismeri fel Isten kedvezését és kegyelmét. Honnan ez a vakság? Mondjuk ki: onnan, hogy nem ismerik a szeretet igazságát. És nem értik, hogy Isten nem alkuszik meg szeretete rovására, még azokkal sem, akik legforróbb reményeiket a szent életre alapozzák -, mert a reményük szeretet nélküli remény volt.

Mit lát Jézusban az akkor világ legtökéletesebb tudománya, a filozófia? Még virágvasárnapon a tanítványok jelezték Jézusnak, hogy már a görögök is érdeklődnek utána. Diadalmas pillanat! Nemrégiben olvastam egy könyvismertetést, egy tudós munkáról, ez a címe: 10 elfeledett filozófus. Valamennyien a 20. Század második felében működtek. De hát hány száz és ezer bölcs és okos embert lep a feledés pora? S mégis, Platón, Arisztotelészt mindmáig olvassuk és tanuljuk! Kell az a filozófia, kell a bölcsesség. Ám, amikor nagyobbak tartjuk az érdekeket az igazságnál, akkor Krisztusban csak annyit lát e világ bölcse, amit Pilátus mond: ez csak egy ember! És akkor már elsikkadt a jó. Még Pilátus is belebocsátkozik ebbe a megítélésbe, mert amikor Jézus azt mondja neki: azért jöttem e világra, hogy tanúskodjam az igazságról (a szeretet igazságáról), Pilátus legyint, és ezt mondja: ugyan, mi az igazság?!

És mit lát a jog? – hiszen ott van Róma is – a római jog, a maga legdicsőségesebb formájában, mint pax Romana. S milyen üres jogi rituálét rendez Pilátus: meghallgatja a vádlókat, a vádlottat, megállapítja az illetékességet, eljárásjogi kifogásokat támaszt, majd demokratikusan dönt: a tüntető sokaságra bízta: szavazzanak közfelkiáltással: feszítsd meg. Aztán mossa kezeit: ez csak egy ember. S hogy mentse magát: még egyszer kiállítja Jézust, újra bíborban, mintegy királyt (holott most ítéli rabszolgahalálra! – és odavágja: íme, a királyotok: ecce rex! (S mint minden szóban, itt is mélység rejtőzik! Igen, ez a megalázott, embernek titulált, embervoltából kiforgatott Jézus: ő mi királyunk!)

Íme, három emberi tökéletesség: a vallás, a filozófia és a jog. Mondhatni egybetalálkozik ez a három, itt Jeruzsálemben, ez az emberi szellem csúcstalálkozója – vagy inkább az emberi szellem mélypontja?! Mert

amikor embert forgatnak ki embervoltából, akkor Istent, a teremtőt forgatják ki. De Isten nem alkuszik, nem hagyja veszni keze munkáját -, nem enged szeretete igazságából.

Szentségre igyekvő farizeus (aki oly jól el tud különülni e világ mocs-kától), római helytartó (aki olyan szigorúan betartja a játékszabályt), filozófus (aki oly mélyre ás bölcsességért), ezek vagyunk mi: íme az ember! Kudarccs és csőd – nem a Krisztusé, hanem a mienk. Nagypéntek nem az isteni szeretet kudarca, hanem az ember csődje; nem az igazság veresége, hanem a kegyelem titokzatos, engesztelő, áldozattal áldozat-törő győzelme. Isten válasza.

Pilátus ugyanis, tudva-tudatlan tükröt tart elénk – íme, az ember! És ez a Krisztus-tükör, az istenember arca - ha belenéz: megmutatja, ki vagy. Íme, az ember, íme te és én, és mi mind: Non posse non peccare – mondja Szent Ágoston. Íme, te, én, mi mind, aki nem képes nem vétkezni.

Kedves testvérek! Sokan mondják, össze kell adni ezt a hármat – ha összefogna a vallás, a filozófia és a jog –, micsoda decens társadalom jöhetne létre. De ahogy azóta, úgy előtte is megannyi kísérlet volt erre. Mi azonban Krisztusban nem azért látjuk az igaz embert – az egyetlen embert -, mert ő összefoltozta volna ezeket. Azért ő az ember, mert ő az új ember. Ott van benne az isteni.

S mindenkifölött, azt látjuk itt, hogy eldőlt az Isten-ember harc. Elbukott az ember harca Isten ellen (éppen azért, mert az igaz embert öltük meg), és győzött az Isten harca az emberért (éppen azért, mert Isten elfogadta és érvényesítette az igaz ember önkéntes áldozatát). Míg te Isten ellen rohansz, hogy lerángasd őt az égből, Ő alászáll, hogy fel-emeljen az igazi életre.

Kedves Testvérek, nagycsütörtök éjjelén Krisztus megküzdött ezért, amikor azt mondja: neked, Atyám, minden lehetséges: vidd el ezt a pohárt tőlem! mindazáltal ne az én akaratom, hanem a tied legyen meg. Ahol akaratról van szó, ott végső dolgokról van szó. Krisztus, mint igaz ember, megharcolta helyettünk és nevükben is ezt a nagy harcot: elfogadni az Isten üdvakarátát. Pilátus a maga kis hatalmát akarta demonstrálni, - Jézus Isten szeretetének igazságát nyilatkoztatja ki.

Azért kellett ennek így lennie, hogy a tökéletes engesztelés létrejöjjön – hogy kiszakadjunk a hibáztatás, kárhóztatás, bűnbakképzés örült spiráljából, hogy kilépünk a halálösztön révületben süllyedő világból – hogy megbékéljünk Istennel.

Kedves testvérek! Mindezt Húsvét fényében mondjuk. Nagypénteken délután, mikor Krisztus meghalt, sötétség támadt,- húsvét hajnalán világosság ragyogott fel, - nem a felkelő nap fényében, hanem Isten irgalmas szeretetében! Ez a szeretet igazsága. Tudni akarod, milyen ez az igazság? Amilyen Krisztus ott, a kereszten! Íme az ember.

LEJEGYZTE: VÁSÁRHELYI PÉTER,
KIADJA: BUDAHEGYVIDÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
WWW.BUDAHEGYVIDEK.HU